

Statistikproduktion i Nordvästra Ryssland

Lennart Grenstedt

**Department for Central and
Eastern Europe**

Statistikproduktion i Nordvästra Ryssland

Lennart Grenstedt

**Sida Evaluation 96/38
Department for Central
and Eastern Europe**

Authors: Lennart Grenstedt
ANCOS/Conforza AB

The views and interpretations expressed in this report are those of the authors and should not be attributed to the Swedish International Development Cooperation Agency, Sida

Sida Evaluation 96/38
Commissioned by Sida, Department for Central and Eastern Europe,

Copyright: Sida and the author

Printed in Stockholm, Sweden
ISBN 91 586 1088 X
ISSN 1401-0402

SWEDISH INTERNATIONAL DEVELOPMENT COOPERATION AGENCY
Address: S-105 25 Stockholm, Sweden. Office: Sveavägen 20, Stockholm
Telephone: +46 (0)8-698 50 00. Telefax: +46 (0)8-20 88 64
Telegram: sida stockholm. Telex: 11450 sida sthlm. Postgiro: 1 56 34-9
Homepage: <http://www.sida.se>

KORT SAMMANFATTNING

Insatserna

Utvecklingen i Ryssland mot större marknadsorientering har medfört ökat behov av statistik rörande bl.a. näringslivet. Samtidigt har konstaterats att producerad statistisk information måste ges ökad spridning. Mot denna bakgrund har BITS och sedermera Sida reagerat positivt på framställningar som gjorts från ryska statliga statistikmyndigheter om stöd till olika aktiviteter med syfte att skapa företags- m.fl. register och till att sprida kunskap om produktion av moderna statistiska publikationer.

Jordreformer som beslutats under 1990-talet har i det ryska samhället introducerat begrepp såsom äganderätt till jord, regler om köp och försäljning, inteckning och pantsättning av fast egendom samt fastighetsreglering och fastighetsregister. Inom ramen för andra projekt har svenskt stöd lämnats till jordreformerna. Inom statistikområdet har särskilt uppmärksamats behovet av ett lantbruksregister och från år 1994 har stöd lämnats till utveckling av ett sådant.

Omvälvningarna i det ryska samhället har försämrat de ekonomiska förhållandena för många människor. Underlag för att skapa ett socialt skyddsnät har saknats. Som ett bidrag i det grundläggande arbetet för bättre sociala förhållanden kan ses utvecklingen av ett befolkningsregister samt hushållsundersökningar. Till ett arbete på dessa områden har också stöd lämnats som resulterat i konkreta förslag till förändringar.

Med hänvisning till Sida:s övergripande policy har stöd vidare lämnats till ett seminarium kring jämställdhetsfrågor. Det arrangerades i februari 1996 i St. Petersburg. En policy för jämställdhet och genderstatistikens roll för att realisera en sådan policy diskuterades. En arbetsgrupp gavs i uppdrag att producera populärvetenskapliga publikationer med inriktning på genderproblematiken. Inför den internationella konferensen "Women in a Changing World" som arrangerades i St Petersburg i juni 1996 hade samarbetet resulterat i en väl genomarbetad broschyr. Intresset för att inom olika statistiska områden belysa genderproblematiken har därmed väckts.

I anslutning till de olika statistikprojekten och inom ramen för dessa har slutligen lämnats stöd till administrativ utveckling och ledarskapsträning.

Totalt har från BITS och Sida anslagits 10,3 milj. kr över en treårsperiod till stöd åt utvecklingen inom ovan nämnda statistikområden.

Insatserna har geografiskt begränsats till de nordvästra delarna av Ryssland. Även om arbetet i huvudsak utförts vid de regionala statistikkommittéerna har den centrala ryska statistikmyndigheten GOSKOMSTAT, med säte i Moskva, också deltagit, varigenom en större acceptans och spridning av uppnådda resultat kunnat garanteras.

Den utvärdering som här presenteras har bl.a. haft till syfte att se på hur stödinsatserna passar in i det övergripande mål som gäller för stödet till Östeuropa. Vidare skulle bedömas i vad mån uppsatta mål och förväntade resultat uppnåtts. Ifråga om de särskilda delprojekten skulle undersökas hur långt utvecklingen av t.ex. företags- och lantbruksregistren kommit, vilka möjligheter som finns att införa dessa samt vidare vilka erfarenheter som kan dras från ledarskapsträningen.

Inför ett ev. fortsatt samarbete skulle utvärderingen ge förslag till prioritering mellan de statistikområden som hittills omfattats av arbetet. Möjligheterna att samordna de svenska insatserna med motsvarande från andra länder och internationella organisationer skulle också belysas.

Slutsatser

Allmänt

BITS och sedermera Sida har under en treårsperiod lämnat bidrag till statistikprojekt i Ryssland med relativt stora summor för insatser med olika inriktning. De olika delprojekten ligger väl inom ramen för Sida-Östs övergripande mål för sin verksamhet. Under arbetets gång har det ganska frekvent uppstått olika anledningar att förändra tyngdpunkten vid fördelningen av medlen mellan de olika delprojekt som omfattats av besluten om medelstilldelning. En sådan flexibilitet finner vi i huvudsak ha varit till fördel i det hittillsvarande arbetet även om givna gränser för flexibiliteten i något fall överskridits. Med tanke på de snabba förändringar som skett i Ryssland på vissa områden torde denna uppläggning ha varit en förutsättning för ett effektivt arbete inom tillgängliga resurser.

En sådan flexibilitet leder dock till svårigheter när det gäller att utifrån fattade beslut bedöma den ekonomiska hanteringen av de enskilda delprojekten. Allmänt sett vill vi därför inför beslut om fortsatt stöd till statistikprojekt i Ryssland föreslå att anslagen delas upp i mindre belopp direkt destinerade till vissa delprojekt. Dessa bör dock kunna fortgå under längre perioder än de program om ca ett år som hittills gällt. Styrningen av projekten skulle därmed underlättas liksom uppföljningen av dem.

Med de budgetrestriktioner som allmänt gäller inom den svenska statsförvaltningen och med tanke på de nedskärningar som skett även ifråga om anslagen till Sida föreställer vi oss att vid behov av ökade insatser måste dessa finansieras inom den befintliga resursramen. Med denna utgångspunkt har vi funnit att kunskapsöverföringen och det praktiska arbetet inom vissa delprojekt nu nått så långt att det finns anledning att se på möjligheterna att styra över resurserna till andra områden. Vi tänker i första hand på publikationsverksamheten som, så långt vi kunnat bedöma den, nu fungerar väl.

Publikationer

För publiceringsverksamhet ändamålsenlig programvara har installerats i datorer av god kvalitet och kunskapen om handhavandet är så spridd att produktionen synes löpa utan större problem. Vi bortser här från tryckeritekniska frågor som ligger utanför detta delprojekt. Utbildningsfaciliteter finns också t.ex. i St Petersburg för ytterligare spridning av kunskapen. De svenska insatserna på detta område bör därför kunna begränsas till något enstaka uppföljningsseminarium vad gäller tekniken.

Som delmål inom projektet publiceringsverksamhet har angetts gemensamma publikationer mellan Sverige och Ryssland med direkt jämförbar statistik. Några sådana publikationer har ännu inte framställts. I detta läge bör istället övervägas att lämna stöd till Ryssland för deltagande i framställning av en statistisk publikation för Barentsregionen. Interesse för ett sådant projekt finns i samtliga berörda länder och SCB har i sitt kontor i Luleå en resurs som bör kunna tas i anspråk särskilt som man där helt nyligen producerat ett antal länöversikter som innehålls- och layoutmässigt bör kunna tjäna som förebilder.

Företagsregister

Regeringscheferna i länderna kring Östersjön var vid sitt möte på Gotland våren 1996 ense om behovet av åtgärder som kan förbättra förutsättningarna för ökad handel. Som ett led i detta arbete kan ses stödet till utvecklingen av ett företagsregister. Efter en något trevande inledning av detta delprojekt är nu beredskapen på ömse sidor att gå vidare mera påtaglig. Resurser som ev. kan frigöras från andra delprojekt bör, enligt vår mening, delvis kunna användas för fortsatt intensifierat arbete med företagsregistret.

Miljö- och jordbruksstatistik

Ett seminarium har anordnats kring miljöfrågor. Arbetet har sedan länkats över till att gälla jordbruksstatistik, främst ett lantbruksregister. Ett lantbruksregister är av begränsat intresse i flera av regionerna i nordvästra Ryssland. Det är inte heller av primärt intresse som underlag för miljöstatistik. Vi anser det vara dags att återföra arbetet till att avse miljöområdet som anslaget ursprungligen avsåg. Tyngdpunkten bör således förskjutas från lantbruksregistret mot statistik som mera är inriktad på faktorer som har betydelse för miljön, särskilt i Östersjöområdet. Effektiva åtgärder inom t.ex. vattenvård, rening och bekämpning av farliga utsläpp i Östersjön kan knappast vidtas utan ett tillförlitligt statistiskt underlag. En sådan förändring av inriktningen skulle också ligga i linje med och underbygga de gemensamma åsikter som formulerades vid det ovan nämnda mötet mellan regeringscheferna kring Östersjön.

Hushållsundersökningar

Ett område, inom vilket Ryssland har en mycket lång tradition, är hushållsundersökningar. GOSKOMSTAT har startat en revision av dessa undersökningar bl.a. med hjälp av konsulter från Världsbanken. Inom samarbetet med SCB har också information lämnats om svenska erfarenheter. Denna aktivitet bör därmed kunna fasas ut under innevarande år.

Genderstatistik

I samarbete med International Institute Women and Management i St Petersburg har Sida lämnat stöd till seminarier kring genderproblematiken. I anslutning till dessa seminarier har inom delaktiviteten "publikationer" producerats ett faktablad med genderstatistik. Detta har blivit en startpunkt för arbete i Ryssland med genderfrågor inom olika statistikområden. Vi rekommenderar att arbete inom detta område beviljas fortsatt stöd.

Befolkningsstatistik

Genom ett tilläggsanslag i början av detta år har Sida beviljat medel till kunskapsöverföring avseende befolkningsstatistik, främst ett befolkningsregister. Ett par seminarier, delvis i samarbete med Finland och Danmark, samt ett studiebesök i Sverige har arrangerats. De ryska statistikerna har därmed, som grund för sina fortsatta överväganden, fått del av nordiska flerhundra-åriga erfarenheter av befolkningsregistrering. Att bygga upp ett befolkningsregister är ett gigantiskt arbete. Samarbetet mellan SCB och GOSKOMSTAT får ses som ett litet projekt för initialt metodarbete. Inför en ev. fortsättning bör övervägas att inordna det svenska biståndet i ett större världsbanks- eller motsvarande projekt.

Administration och ledarskapsträning

Ledarskapsträningen har haft viss betydelse utöver den man i förstone är beredd tillmäta den. Genom den har t.ex. cheferna för statistikkommittéerna i nordvästra Ryssland och representanter för GOSKOMSTAT i Moskva fått möjlighet att träffas och vid sidan om seminarieövningarna utbyta tankar om det arbete man på olika håll bedriver och om möjligheter och önskvärdhet av att införa metoder och tekniker från väst, mm. Detta är en möjlighet som annars förekommer ytterst sparsamt och som uppskattats mycket av deltagarna. Vi vill därför rekommendera att administrations- och ledarskapsseminarier arrangeras även fortsättningsvis.

Ekonomi

Upphandling i konkurrens av den typ av tjänster som det här rör sig om är knappast möjlig. SCB:s arvoden ligger på ungefär samma nivå som andra statliga myndigheters. Vi efterlyser en differentiering av arvodena efter de deltagande konsulternas kompetens.

Andra länder och internationella organ

Ett stort antal länder och internationella organisationer lämnar stöd till Ryssland för olika ändamål. Inom de här studerade områdena för ryskt-svenskt samarbete har inte kunnat konstateras att något dubbelarbete förekommer.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1.	Programuppbyggnaden	9
1.1	Första programmet	9
1.2	Andra programmet	9
1.2.1	Mål	9
1.2.2	Planerade aktiviteter	10
1.2.3	Resultat	10
1.2.4	Kommentar	11
1.3	Tredje programmet	11
1.3.1	Mål	11
1.3.2	Planerade aktiviteter	12
1.3.3	Resultat	12
1.3.4	Kommentar	13
1.4	Fjärde programmet	13
1.4.1	Mål	13
1.4.2	Planerade aktiviteter	13
1.4.3	Resultat	15
1.4.4.	Kommentar	16
1.5	Ytterligare anslag till fjärde programmet	16
1.5.1	Mål	16
1.5.2	Planerade aktiviteter	16
1.5.3	Resultat	16
2	Utvärderingen	17
2.1	Uppdraget	17
2.2	Metodiken	17
3	Slutsatser	18
3.1	Allmänt	18
3.2	Publikationer	19
3.3	Företagsregister	20

3.4	Lantbruksregister	21
3.5	Miljöstatistik	22
3.6	Hushållsundersökningar	23
3.7	Genderstatistik	23
3.8	Befolkningsregister	24
3.9	Administration och ledarskap	24
3.10	Ekonomi	24
3.11	Andra länder och internationella organisationer	25
4.	Slutord	26
Bil. 1	Beviljade biståndsprojekt till Ryssland inom statistikområdet	27
Bil. 2	Utvärdering av statistikprojektet i NV Ryssland. Beslut av Sida 1996-05-21	32

1. PROGRAMUPPBYGGNADEN

Ryssland har under senare år visat ett ökande intresse för samarbete med grannarna kring Östersjön. Samarbetet ses som ett viktigt instrument för att stimulera politiska och andra kontakter, främja handelsutbytet samt lösa gemensamma problem inom bland annat miljöområdet. Man fäster stort avseende vid att samarbetet ges ett konkret innehåll.

Tillgång till tillförlitlig statistik är grundläggande för den politiska debatten och därmed för demokratin. Genom utvecklingsprogram inom statistikområdet kan med begränsade resurser mycket konkreta och från rysk sida efterfrågade resultat åstadkommas.

1.1 Första programmet

Ett första utvecklingsprogram pågick mellan juni och september 1993. Avtalet tecknades mellan statistikkommittén i St Petersburg och SCB med stöd av medel (348.000:-) från BITS. Även representanter för statistikkommittéerna i Murmansk, Novgorod och Pskov fick möjlighet delta. Samarbetet inleddes med två kurser i databashantering och systemdesign samt användning av administrativa och statistiska register för produktion av statistik. Slutrapport har lämnats i SCB:s publikationsserie STPSTAT nr 1993:1.

1.2 Andra programmet

Det andra programmet för stöd till NV Ryssland inom statistikområdet tecknades också med St Petersburgs statistikkommitté. Det omfattade tidsmässigt perioden december 1993 - oktober 1994 och kostnadsberäknades till 1.978.000 kr. Utöver de tidigare nämnda geografiska områdena inkluderades i samarbetet Archangelsk, Kaliningrad och republiken Karelen. Avrapportering har skett i STPSTAT 1994:2.

1.2.1 Mål

Målet för aktiviteterna angavs till: Förbättrade publikationer och lätt tillgänglig dokumentation, ett fungerande företagsregister, påbörjande av uppbyggnad av miljöstatistik, uppkoppling mot databaser i Moskva och i grannregionerna, samt förbättrad svarsfrekvens på enkäter.

1.2.2 Planerade aktiviteter

I den plan som åtföljde anslagsframställningen angavs att 13 aktiviteter främst i form av kurser, seminarier och studiebesök men också i form av tre konsultationer skulle arrangeras under sammanlagt 57 dagar. En projekt-koordinator skulle vara verksam med programmet i 9 veckor. Vidare skulle projektet tillföras fyra persondatorer med 486-processorer, fyra laserskrivare samt programvara för Windows, Pagemaker och lokala nätverk. Den senare insatsen skulle ses som en engångsåtgärd

1.2.3 Resultat

Allmänt sett sägs programmet, enligt vad som avrapporterats i STPSTAT 1994:2, ha inneburit en påtagligt ökad kontakt mellan olika deltagande regioner och mellan tjänstemän på olika nivåer. Av planerade 13 aktiviteter genomfördes 10.

Ifråga om de olika delprogrammen anges följande.

Desktop publishing: I Murmansk, Novgorod, Pskov och St Petersburg har ett antal publikationer producerats med hjälp av den nya tekniken. Förbättringarna ifråga om layout och allmänt utseende sägs vara slående.

Dokumentation av statistiska tillvägagångssätt: Förslag från statistikkommittén i St Petersburg har inte implementerats i avvaktan på att GOSKOMSTAT lägger fast nationella riktlinjer för dokumentation.

ADB-aspekter på produktionen av statistik: De regionala företrädarna blev betydligt skickligare i att specificera sina krav inför den centrala administrationens introduktion av lokala nätverk. Inom ramen för projektet installerades två nätverk i St Petersburg resp. Murmansk. Ifråga om databaser ledde konsultationer till slutsatsen att skillnaderna mellan ryska och svenska förhållanden var så påtagliga att det inte fanns anledning planera vidare insatser.

Företagsregistret: Olika problem har identifierats vilket var nödvändigt för att kunna fortsätta arbetet. Ett litet prototypregister har satts upp i St Petersburg.

Administration och ledningsfrågor: Högre medvetenhet har uppnåtts om olika frågeställningar med anknytning till statistisk produktion och personal. På rysk sida har kunskapen förbättrats om svenska statistiska system och om möjligheterna att samarbeta kring dessa.

1.2.4 Kommentar

Av de planerade aktiviteterna genomfördes flertalet under perioden. Dock synes frågor kring urvalsundersökningar ur ett företagsregister ha uppskjutits och tidsmässigt delvis ersatts med ett seminarium i ledningsfrågor. Antalet aktivitetsdagar minskade dock endast med två i förhållande till planen.

1.3 Tredje programmet

Ett tredje stödprogram undertecknades i juni 1994 varvid den federala statistikmyndigheten GOSKOMSTAT blev motpart till SCB. Ytterligare regionala statistikkommittéer inkluderades nämligen från republikerna Komi och Vologda. Programmet finansierades av BITS genom beslut i september 1994 då 2.830.000 kr anslogs för perioden okt. 1994 - sept. 1995. Av beloppet avsåg 800.000 kr persondatorer och programvara.

1.3.1 Mål

Utvecklingsprogrammet skulle enligt BITS'beslut (RUS0123) leda till

Statistiska publikationer. Kursverksamhet och praktiskt arbete skulle resultera i två publikationer, dels en gemensam statistisk presentation av Stockholm och St Petersburg, dels en publikation med främst ekonomisk statistik från NV Ryssland.

Företagsregistret. Ett fungerande prototypregister skulle under insatsens gång etableras i alla berörda regioner.

Miljöstatistik. Deltagare från alla regioner skulle få information om svenska erfarenheter av innehåll, bearbetning och spridning av miljöstatistik. Delinsatsen förväntades leda till ett ryskt förslag om utveckling och förbättring av miljöstatistiken i Ryssland.

Hushållsundersökningar. En kurs skulle genomföras i Novgorod med praktiskt inriktad information om hur hushållsundersökningar organiseras, utförs och bearbetas.

Förvaltnings- och ledningsfrågor. Ett seminarium skulle genomföras för fem statistikkommittéer som inte tidigare deltagit i motsvarande. Seminarier om sekretessfrågor och legala frågor avsågs vidare genomföras i St Petersburg och Moskva.

1.3.2 Planerade aktiviteter

Enligt SCB:s plan för arbetet så som den presenterats i STPSTAT 1995:2 skulle det tredje programmet omfatta 8 aktiviteter varav en arbetssession (kick-off) om företagsregistret, två konsultationer för planering av gemensamma publikationer, tre seminarier varav två under rubriken miljöstatistik och ett kring legala frågor och sekretess samt slutligen två kurser varav den ena om hushållsundersökningar och den andra i ledningsfrågor. Dessa aktiviteter skulle omfatta 34 arbetsdagar och därtill 11 veckors arbete av projektkoordinatorn.

1.3.3 Resultat

Följande aktiviteter kom i praktiken att genomföras.

Publikationer. Ambitionerna visade sig vara större än vad som kunde genomföras under programperioden. Ett nytt arbetssätt introducerades - arbete i grupp bestående av företrädare för flera statistikkommittéer istället för på order från centralt håll. Varje regional publiceringsavdelning försågs inom projektets ram med en PC med relevanta programvaror och laserskrivare. De två planerade seminarierna, i planen benämnda konsultationer, genomfördes varvid planerades en publikation för var och en av de deltagande regionerna men med gemensam layout och utformning i övrigt. Dessa har nu publicerats. Det slutliga resultatet skulle emellertid bli en gemensam publikation för nordvästra Ryssland och en omfattande Stockholm och St Petersburg. Dessa kom inte till utförande.

Företagsregister;

- en grupp experter från St Petersburg och Moskva studerade det svenska företagsregistrets utformning. De fick del av en detaljerad beskrivning på ryska. Samarbetet mellan riksskatteverket (RSV) och SCB presenterades.
- en kurs i urvalsdragning ur ett företagsregister anordnades för ett 30-tal deltagare från Moskva.
- en grupp ryska experter arbetade med sakkunniga från PRV, RSV och SCB för att kartlägga informationskällor o.dyl. till ett företagsregister.
- tre servers inköptes till resp. Moskva, St Petersburg och Karelen och användes till en första bredare prototyp av registret.

Miljöstatistik. En kurs anordnades i Stockholm om innehåll i och organisation av miljöstatistik.

Jordbruksstatistik. Ett seminarium anordnades i St Petersburg om jordbruksstatistik, främst lantbruksregistret.

Hushållsundersökningar. Ett seminarium anordnades i Syktyvkar om behovet av förändringar i den ryska hushållsundersökningen i syfte att åstadkomma en uppläggning som bättre svarar mot de behov som ställs i dagens ryska samhälle.

Ledningsfrågor. Ett seminarium anordnades i Stockholm i förvaltnings- och ledningsfrågor för anställda vid fem statistikkommittéer som inte deltagit tidigare. Vidare anordnades ett seminarium om sekretess- och legala frågor i Moskva.

1.3.4 Kommentar

De planerade aktiviteterna genomfördes i huvudsak. Anslaget, till den del det avsåg miljöstatistik kom att användas även för lantbruksstatistik.

1.4 Fjärde programmet

I dec. 1995 beslutade Sida att lämna stöd om 4.274.000 kr till ett fjärde program på statistikområdet avsett att pågå under perioden nov. 1995 - juli 1996 och omfatta en plan för genomförande av ett förändringsarbete.

1.4.1 Mål

Tidigare aktiviteter avseende företagsregister och statistiska publikationer samt två nya statistikområden inriktade på jordbruksstatistik och hushållsundersökningar skulle nu resultera i konkreta förslag till förändringar.

1.4.2 Planerade aktiviteter

Publikationer. Denna aktivitet skulle resultera i

- gemensam framställning av tryckfärdiga original i Sverige
- kurs i diagramframställning i St Petersburg
- studiebesök i Sverige avseende svenska arbetsmodeller för periodisk framställning och användarkontakter

Ifråga om ett företagsregister skulle insatsen så som den framgår av beslutet omfatta följande aktiviteter;

- två arbetsgruppsmöten om identifiering av företag
- arbetsmöte om den legala basen för ett register, uppdatering av ett register samt kommersiell användning
- konsultation avseende representativa urval ur ett register
- seminarium om representativa urval ur ett register

Jordbruksstatistik. Följande tre aktiviteter skulle vidtas;

- en ingående studie av det ryska lantbruksregistret för St Petersburg och Leningrads län och dess problem,
- besök i Sverige för studier av om och i så fall hur SCB löst de problem som det ryska registret har framför sig,
- arbetsmöte i Ryssland där svenska och ryska statistiker gemensamt tar fram en förbättringsplan för det ryska lantbruksregistret.

Hushållsundersökningar

En rad åtgärder skulle vidtas i syfte att hjälpa till att förbättra de ryska hushållsundersökningarna;

- en grupp svenska och ryska statistiker undersöker tillsammans i detalj hur hushållsundersökningar genomförs i Ryssland fn och vilka problem som bör lösas i första hand,
- samma grupp träffas i Sverige för att studera möjliga svenska lösningar på dessa problem,
- kurs i republiken Komi för ryska regionala statistiker om datainsamling för hushållsundersökningar. Till de specifika problem som därvid skall penetreras hör hur hushållen skall motiveras att svara på frågor om levnadsförhållanden och hur förtroende skall skapas hos respondenterna.

Genderstatistik. Som ett inslag i publikationsverksamheten planerades introduktionsföreläsningar i samarbete med institutet Women and Management i St Petersburg om könsuppdelad statistik.

Administration och ledarskap

I syfte att bl.a. stödja införandet av förändringar planeras fristående insatser under respektive område som nämnts ovan, avseende administration och ledarskap.

Delinsatsen innehåller;

- seminarium i Ryssland om statistisk lagstiftning i Sverige och EU,

- kurs i Sverige för regionala statistikbyråchefer om genomförande av vissa idéer på de olika statistikområdena,
- kurs i Moskva om Eurostats krav på nationella statistikbyråer,
- kurs i Sverige om statistisk kvalitet och tillförlitlig statistik. Även regional statistik och SCB:s roll i samspelet med kommuner och landsting skulle tas upp.

1.4.3 Resultat

Publikationer

Samtliga planerade aktiviteter kom att genomföras och ytterligare ett arbetsgruppsmöte rörande en gemensam publikation. Utöver de 16 avsatta arbetsdagarna (inkl. genderstatistik) användes ytterligare en.

Företagsregister

Av sex planerade aktiviteter omfattande 18 arbetsdagar kom två att utföras under sex arbetsdagar nämligen

- arbetsgruppsmöte för identifiering av företag och
- en konsultation om representativa urval ur registret

Jordbruksstatistik

Samtliga planerade aktiviteter genomfördes inom angivna tidsramar.

Hushållsundersökningar

Utöver de aktiviteter som planerats genomfördes ytterligare två i form av möten för planering av förbättringar av det ryska hushållsregistret. Istället för 13 dagar kom 20 dagar att användas.

Administration och ledarskapsträning

Planerade kurser och seminarier under sammanlagt 14 dagar genomfördes. Dessutom anordnades ett studiebesök i Sverige och ett arbetsmöte i Moskva avseende personalutbildning. Sammanlagt togs 5 arbetsdagar i anspråk utöver plan.

1.4.4 Kommentar

Det ambitiösa programmet avseende ett företagsregister genomfördes inte till fullo. Istället prioriterades allmän personalutbildning och hushållsundersökningar.

I anslagsframställningen inför det fjärde programmet saknas helt anknytning till miljöstatistiken. Däremot hänvisar SCB till det seminarium som hållits avseende jordbruksstatistik och begär ytterligare medel för att fortsätta arbetet med lantbruksregistret.

1.5 Ytterligare anslag till fjärde programmet

I januari 1996 biföll Sida ytterligare en framställan från SCB/GOSKOMSTAT om stöd till samarbete nu ifråga om ett befolkningsregister.

1.5.1 Mål

Den svenska insatsen förväntades leda till

- att arbetet med ett befolkningsregister sattes igång
- att samarbetet och ansvarsfördelningen mellan olika ryska myndigheter främjades, och
- att en slutsats om skandinaviska erfarenheters fortsatta tillämplighet för Ryssland nåddes.

1.5.2 Planerade aktiviteter

Insatsen skulle bestå av tre aktiviteter;

- ett seminarium i Ryssland för behandling av frågor rörande Sveriges, Danmarks och Finlands befolkningsregister, hur man skapar ett befolkningsregister, för- och nackdelar med olika lösningar o.s.v.
- studiebesök i Sverige för att studera ett befolkningsregister i praktiken, administration och uppdatering av ett register, samverkan mellan olika myndigheter, lagar och förordningar o.s.v.
- ett seminarium i Ryssland för utvärdering och bedömning av ev. vidare stöd för utvecklandet av ett eget register i Ryssland.

1.5.3 Resultat

I samarbete med statistikmyndigheterna i Danmark och Finland genomförde SCB ett seminarium i Moskva om metoder för befolkningsregistrering och användning av ett befolkningsregister för statistiska ändamål.

Företrädare för ryska skatteadministrationen, finansdepartementet, justitiedepartementet, pensionsfonden m.fl. organ deltog. Vidare arrangerades ett arbetsmöte i Sverige. På rysk sida har man därmed fått viss kännedom om skandinaviska befolkningsregister och deras utveckling över århundraden.

Aktiviteter som hittills genomförts med stöd av medel från BITS och senare Sida framgår av bilaga 1.

2 UTVÄRDERINGEN

2.1 Uppdraget

Stöd till statistikprogram i Ryssland har lämnats sedan 1993 med varierande inriktning och i form av ett antal delprojekt. Behovet att i detta läge få en överblick av insatserna och hur dessa förhöll sig till uppsatta mål framstod klart för BITS redan vid beslutet om det tredje programmet. Det kom emellertid att dröja till år 1996 innan beslut fattades om en utvärdering. Från rysk sida hade man då klargjort att man önskade erhålla fortsatt stöd inom statistikområdet.

Omfattningen av den beställda utvärderingen framgår av beslutet, bil. 2, som tidsmässigt anger fyra veckors arbete och geografiskt besök vid statistikmyndigheterna i Moskva, Komi, St Petersburg och Murmansk/Archangelsk.

2.2 Metodiken

Vi har studerat anslagsframställningar, bakgrundspromemorior och beslut av BITS och Sida samt rapporter från genomförda aktiviteter. I arbetet har också ingått att ta del av material om Världsbankens och Eurostats insatser samt amerikanska erfarenheter av stöd till Ryssland särskilt från Harvard University. Ett antal personer på olika nivåer i Ryssland som varit engagerade i projekten har intervjuats liksom anlitade konsulter och handläggare på svensk sida. Observationer har utförts särskilt vid besök på utbildningsanläggningar i Ryssland och i övrigt vad gäller den miljö i vilken projekten genomförts.

3 SLUTSATSER

3.1 Allmänt

Generellt kan konstateras att biståndet på statistikområdet i nordvästra Ryssland har byggts upp i lugn takt och i nära samarbete med de ryska avnämarna som också finansierat vissa delar av arbetet. Från rysk sida har uttryckts stor tillfredsställelse över de resultat som uppnåtts. Projektkoordinatorn med sin djupa kunskap om ryska förhållanden och i det ryska spåket har givetvis starkt bidragit till denna positiva syn. Vi konstaterar att programmen ligger väl inom Sida-Östs verksamhetsidé främst vad gäller att stödja en socialt hållbar ekonomisk omvandling men även ifråga om att bidra till en fördjupning av demokratins kultur genom att främja framtagandet och spridningen av sann och oförvrängd statistik till fromma för bl.a. den politiska debatten. Arbetet har karaktäriserats av en flexibel hantering - i ett par fall tom utöver de gränser vi anser bör gälla för en sådan flexibilitet.

I Ryssland finns gott om statistiker och andra yrkesmän med mycket god utbildning. De klarar på sikt utan tvekan de krav som det förändrade samhället ställer på dem. Vad man naturligen saknar är erfarenhet av marknadsinriktad verksamhet. Korta insatser för att överföra svenska och/eller europeiska erfarenheter och kunskaper är därför befogade. Men den grundläggande idén måste vara att lämna tidsmässigt begränsat stöd till metodutveckling och initial utbildning och inte till kontinuerlig produktion.

SCB har valt att inte ge någon samlad rapport om aktiviteterna under de senare programmen. Istället har separata rapporter lämnats avseende varje aktivitet för sig. I början av oktober 1996 när detta skrivs saknas dock fortfarande några rapporter. Erhållna rapporter återger i huvudsak timplaner, deltagarlistor o.dyl. med vissa korta kommentarer och ibland förslag till fortsatt arbete. Det är svårt att på basis av dessa rapporter få en överblick över hur ett projekt fortskrider och vilka resultat som uppnås. Det intressanta är knappast seminarierna i sig utan vad dessa leder till. Vi anser att det inte minst för Sidas egen uppföljning skulle vara av värde om projekten avrapporterades i mera samlad och övergripande form. Detta borde ske i direkt anslutning till resp. programperiods slut. SCB har under de senaste åren inte respekterat de tidsmässiga gränserna för programmen utan låtit dessa överlappa varandra. Ett sådant förfarande bör inte tillåtas i någon större omfattning då det i hög grad försvårar en uppföljning såväl innehållsmässigt som ekonomiskt.

Ifråga om de olika delaktiviteterna har vår granskning resulterat i följande synpunkter.

3.2 Publikationer

Allt sedan 1993 har frågor med anknytning till publicering stått på dagordningen inom samarbetet med SCB. Utöver lektioner i handhavandet av datorer med programvara lämpad för att iordningställa material för publicering har deltagarna gemensamt fått arbeta fram publikationer som presenterar NV Ryssland - främst de egna regionerna. Att på detta sätt arbeta i grupp kring en gemensam uppgift har varit en uppskattad nyhet för de ryska deltagarna.

Arbetet har varit mycket konkret inriktat samtidigt som det krävt engagemang vad gäller innehållet i presentationerna, layout o.dyl. Utbildningen har byggts på med information om marknadsundersökningar och spridning av statistisk information.

Som en aktivitet inom publikationsprojektet har en broschyr med könsuppdelad statistik tagits fram. Vi behandlar detta vidare under avsnittet om genderstatistik nedan.

Inom ramen för programmet har ett antal moderna persondatorer med programvara införskaffats dels för arbetet med publikationer dels för utbildning. Särskilda utbildningslokaler har ställts i ordning i St Petersburg och Moskva.

Den förstnämnda lokalen synes inte vara fullt integrerad i kommitténs normala utbildningsverksamhet utan mera stå till förfogande för de svenska konsulterna vid besök i St Petersburg.

Vi har observerat att i Murmansk har tillskapats utan svenskt stöd ett till synes väl fungerande institut för utbildning av de anställda vid statistikkommittén i datorstödd verksamhet.

Inom publiceringsverksamheten har uppsatta konkreta mål uppnåtts vad gäller lokala publikationer av modernt snitt och därtill har en mera ändamålsenlig arbetsform introducerats. Vi bedömer det inte längre finnas anledning att satsa ytterligare externa resurser på denna verksamhet. Den har uppnått en sådan mognadsgrad att den i fortsättningen är självgående. Något enstaka uppföljningsseminarium som stöd för publiceringsavdelningarna kan dock lämpligen genomföras för att säkerställa en god utveckling även i fortsättningen.

I beslut om medelstilldelning har framhållits att gemensamma svensk-ryska publikationer skulle produceras. Samtidigt har understrukits att innehållet i dessa alster är av mindre betydelse än själva processen som leder fram till färdig produkt. Dessa gemensamma verk har ännu inte kommit till utförande.

Om Sida skulle överväga att lämna fortsatt stöd till aktiviteter inom publiceringsområdet vill vi föreslå att just innehållet i publikationerna prioriteras. Medel skulle t.ex. kunna anslås till ryskt deltagande i produktionen av en statistisk presentation av Barentsregionen. SCB:s kontor i Luleå har i samarbete med Landstingsförbundet och vissa landsting tagit fram tre volymer som mycket överskådligt och lättillgängligt presenterar vart och ett av tre län. En motsvarande publikation för Barentsregionen skulle kunna utgöra underlag för beslut om mål och samverkan mellan alla berörda instanser inom området ifråga. Luleåkontoret torde kunna samordna en sådan verksamhet.

3.3 Företagsregister

Arbetet på att utveckla ett register över företag i Ryssland kan ses som ett skolexempel på en väl avgränsad och strategiskt viktig insats som utgår från behov och efterfrågan hos mottagaren och som engagerar svenska resurser och kunnande. Kunskapsöverföring och kompetensutveckling och på sikt ekonomiskt samarbete präglar denna delaktivitet. Mot denna bakgrund är det naturligt att BITS/Sida inom ramen för samarbetet med Ryssland på statistikområdet prioriterat framtagandet av ett företagsregister. Få konkreta insatser skulle på relativt kort tid kunna bidra bättre med ett underlag för ökade kontakter och affärsutbyte. Företagsregistret har därför funnits med i samtliga program sedan starten av samarbetet år 1993. Från rysk sida har måhända detta projekt inte varit lika högt prioriterat. En orsak ligger i att samarbetet från start tecknades med en regional organisation - St Petersburgs statistikkommitté - och inte med den centrala organisationen på federal nivå - GOSKOMSTAT - under vilken alla de regionala statistikkommittéerna sorterar. En så principiellt viktig fråga som utvecklandet av ett företagsregister kan, i varje fall inte i Ryssland med dess tradition av centralstyrning, tillåtas ske regionalt utan större inflytande från den centrala nivån.

Inom GOSKOMSTAT har vidare vissa oklarheter om ansvarsförhållanden ifråga om det internationella samarbetet bidragit ytterligare till att försena arbetet med företagsregistret. Det utvecklas dock nu normativt, användningsområdet preciseras och teknik och metod diskuteras med svenska experter. Samtidigt pågår besläktade projekt inom samarbetet med Eurostat (RF04EU00 Business statistics and business accounting task force och RF04FR01 Structural business statistics) med vilka samordning bör ske.

Samarbetet som det nu bedrivs uppskattas av den ryska parten som ser fram mot att med större frenesi gripa sig an projektet. Ett i dagarna framlagt ryskt lagförslag som innebär skattelättnader för företag som övergår till att använda de redovisningssystem som finns i väst kan få stora konsekvenser för företagsregistret. Mot bakgrund härav vill vi rekommendera att detta projekt tilldelas ytterligare medel för fortsatt arbete på utvecklingen av det prototypregister som nu är i drift. För den händelse planerade aktiviteter inte genomförs bör anslagna medel inte få användas för andra ändamål, vilket hittills skett.

3.4 Lantbruksregister

År 1992 hölls i Minsk, Vitryssland, ett internationellt möte i OECD:s regi om bl.a. lantbruksstatistik. På grundval av den information man där erhöll, blev man på rysk sida övertygad om att det svenska lantbruksregistret, omfattande även mycket små gårdar, skulle vara mest lämpat även för ryska förhållanden. Detta är bakgrunden till att ett samarbete kring jordbruksstatistik med inriktning på i första hand ett lantbruksregister kom att inledas i slutet av år 1994.

Det ryska lantbruksregistret är tänkt att omfatta ca 25.000 kolchoser eller motsvarande storjordbruk och ca 280.000 medelstora gårdar (i genomsnitt ca 40 ha) medan de ca 17 miljonerna kolonilotter o.dyl. inte kommer att ingå trots att de senare beräknas svara för ca 45 % av lantbruksproduktionen. Storjordbruken registreras f.n. på federal nivå men tanken är att föra över dem till regionerna.

Det första svensk-ryska arbetsmötet kring ett lantbruksregister var av mera orienterande karaktär. Under det andra arbetsmötet demonstrerades det ryska registret. Inför det tredje mötet hade man redan kommit överens om ett frågeformulär med instruktioner till lantbrukarna hur formulären skall fyllas i. Vid fjärde mötet i maj i år beslutades om ett förslag till närmare utformning. Detta förslag skall ligga till grund för rekommendationer avseende formulär. Formuläret skall presenteras i sin slutliga form i oktober i år. Avsikten är att detta sedan skall införas i 100 regioner över hela Ryssland.

F.n. sänds frågeformulär ut till lantbrukarna tre gånger per år. Svarsprocenten är ca 60 men man hoppas på en förbättring. Många lantbrukare är emellertid svåra att nå till följd av den dåligt utbyggda infrastrukturen. Man avser därför att fr.o.m. innevarande år övergå till urvalsundersökningar baserade på ca 10 % av totala populationen. Urvalen sker emellertid enligt regler från den "ryska skolan" som skiljer sig från internationell praxis.

Det är värt att i sammanhanget notera att ett Eurostat projekt pågår fn rörande statistik över jordbruksproduktionen (project no RF04DE09).

De svenska insatserna ifråga om lantbruksregistret bör i stort sett kunna anses fullbordade möjligen med undantag för vissa tekniska konsultationer som kan finnas behov av när de regionala registren skall knytas samman nationellt. De resurser som därmed kan frigöras bör istället inriktas på miljöstatistik som anslaget ursprungligen var avsett för.

3.5 Miljöstatistik

BITS' beslut om stöd till miljöstatistik i det tredje programmet är enligt vår uppfattning entydigt - anslaget skulle användas till en kurs i Stockholm där deltagarna från alla deltagande regioner skulle få information om svenska erfarenheter av innehåll, bearbetning och spridning av miljöstatistik. Det slogs vidare fast att delinsatsen förväntades leda till ett ryskt förslag om utveckling och förbättring av miljöstatistiken i Ryssland.

I SCB:s sammanställning över programmet har man emellertid under rubriken "Environment statistics" även lagt in ett tredagars seminarium om "Agriculture statistics".

BITS' beslut måste dock tolkas så att anslag inte lämnats till aktiviteter avseende jordbruksstatistik. En sådan tolkning styrks också av att anslaget räknats ner från begärda 3.000.000 kr till 2.830.000 kr. SCB har likväl fullföljt sina ursprungliga planer och utöver miljökursen anordnat ett seminarium om jordbruksstatistik med särskild tyngdpunkt vid lantbruksregistret.

Lantbruksregistret kan visserligen ge viss information som kan användas i miljösammanhang t.ex. antal djur per ytenhet, kemikalieanvändning o.dyl. men dess främsta användning ligger på helt andra områden. Enligt SCB:s egen klassificering såsom den framgår av t.ex. Statistisk årsbok gör man också en tydlig åtskillnad mellan miljöstatistik och jordbruksstatistik.

Det framgår inte av tillgängliga handlingar att BITS/Sida under hand skulle ha medgett den förändrade dispositionen av medlen. Detta hävdas dock från SCB:s sida.

Stöd till ett land under snabb förändring bör givetvis karaktäriseras av stor flexibilitet. Att använda medel som anslagits till ett starkt prioriterat område till arbete med frågor av mera begränsat intresse bör dock enligt vår uppfattning inte vara tillåten.

Insatsen på miljöområdet kom, som nämnts, att stanna vid ett orienterade seminarium. Att komma till rätta med miljöproblemen torde vara en bland de mest angelägna uppgifterna i hela Östersjöområdet. Som det framgått av rapporter från möte på Gotland delar alla berörda regeringschefer denna uppfattning. Statistiska uppgifter om olika miljöpåverkande faktorer utgör en nödvändig bas för beslut om åtgärder. Det är därför av största vikt att arbetet med miljöstatistiken får erforderligt stöd. Vi är fullt medvetna om att bristen på medel i Ryssland innebär att miljöinvesteringar inte kommer till utförande i önskvärd takt. Det får dock inte hindra att beslutsunderlag i form av statistiska miljöbeskrivningar tas fram. Vi rekommenderar att stöd lämnas till aktiviteter inom detta område. Samråd bör lämpligen ske med Naturvårdsverket som med stöd av anslag från Sida bedriver miljövårdande verksamhet i vissa regioner i nordvästra Ryssland. Mätresultat från dessa m.fl. aktiviteter kan möjligen utgöra underlag för ett embryo till statistisk redovisning.

3.6 Hushållsundersökningar

Såväl SCB:s som Världsbankens konsulter är verksamma inom detta område. Deras synpunkter överensstämmer inte alltid. Det finns också skillnader mellan Världsbankens och OECD:s syn på t.ex. levnadsnivåundersökningar. I detta läge har på senare tid SCB:s insatser kommit att mera avse intervjueteknik och utbildning av personal som skall genomföra intervjuer. Den svenska insatsen kan därmed anses vara slutförd.

3.7 Genderstatistik

Ett ryskt-svenskt seminarium anordnat av International Institute Women and Management i St Petersburg och Sida i februari 1996 har utgjort startpunkten för ett arbete kring genderfrågorna. Ett faktablad om förhållandena i St Petersburg kom att produceras inför den internationella konferensen Women in a Changing World i juni 1996. Genom dessa aktiviteter har intresset för genderstatistik påtagligt förstärkts i Ryssland. Fortsatt bistånd bör lämnas för en uppföljning och fördjupning särskilt vad avser genderproblematiken inom olika statistikområden.

3.8 Befolkningsregister

Den information som under året lämnats om skandinaviska erfarenheter, samlade under mycket lång tid, av befolkningsregistrering, har utan tvekan varit av intresse på den ryska sidan som ett inslag i metodutvecklingen. Fortsatt arbete med inriktning på att åstadkomma ett register lämpar sig inte för att drivas regionalt. Omfattningen på ett sådant arbete är av den storleken att Världsbanken eller möjligen Eurostat borde mobiliseras. Det bör i sammanhanget observeras att Eurostat driver ett befolkningsstatistiskt projekt i Ryssland kallat "System of regular population analyses and forecasts for the Russian Federation in its transition towards a market economy" (project no RF06NL03). Vi ställer oss tveksamma till vidare anslag till detta delprojekt såvida det inte ingår i ett större projekt med säkerställd finansiering främst från andra källor.

3.9 Administration och ledarskap

En stor del av det arbete som utförts i de olika delprojekten har avsett praktiskt arbete med hjälp av datorer. Huvuddelen av utbildningarna har varit inriktade på handläggare snarare än på chefer. På deltagarna har ställts stora krav på förändringsbenägenhet. Att åstadkomma bestående förändringar och dessutom spridningseffekter från punktvisa utbildningsinsatser går inte utan påtagligt intresse och aktivt stöd från cheferna. De insatser som gjorts ifråga om ledarskapsutveckling, i anslutning till de olika aktiviteterna, tror vi haft en avgörande betydelse för den positiva utvecklingen av hela stödprojektet. Cheferna för de regionala statistikkommittéerna har i seminarieform och inte minst utanför dessa övningar fått tillfälle diskutera förändringsarbetet, dess för- och nackdelar, hot och möjligheter. Om Sida anslår ytterligare medel till det ryska statistikprojektet rekommenderar vi att medel också avsätts för fortsatt ledarskapsutveckling.

3.10 Ekonomi

De aktiviteter för vilka anslag beviljats under t.ex. program 3 har inte hunnit utföras inom den angivna tidsramen. SCB har då låtit arbetet fortsätta över programgränsen. Detta medför svårigheter att följa upp programmen såväl ekonomiskt som innehållsmässigt.

SCB:s debitering av konsultarvoden ligger per tidsenhet på ungefär samma nivå som jämförbara statliga myndigheters debitering vid biståndsarbete. SCB:s arvoden har utgått lika för alla kategorier av tjänstemän som deltagit i projekten oavsett lön och specialistkompetens. Man har vidare under det senaste året höjt det generella arvodet mera än vad som synes befogat av den allmänna löneutvecklingen inom det statliga avtalsområdet. Detta kan ha samband med övergången från BITS till Sida.

Från SCB:s sida har man hävdlat att BITS alltid förhandlat sig till lägre taxor än de SIDA betalat. Man har vidare hänvisat till RRV:s taxor vid arbete åt Sida. Dessa taxor gäller emellertid endast för RRV. Tjänsteexport är dessutom enligt uppgift från RRV undantagen den samråds-skyldighet som annars gäller vid försäljning av konsult-tjänster. RRV:s taxor är vidare differentierade på det sätt vi efterlyser när det gäller SCB:s arvoden.

För att en statlig myndighet skall få ägna sig åt tjänsteexport e.motsv. krävs att verksamheten är självbärande. När nu SCB för kostnadstäckning kräver ungefär lika höga taxor som andra myndigheter får detta uppfattas så att verksamheten bedrivs på en för statliga myndigheter normal effektivitetsnivå.

Möjligheterna att genom en god planering sänka rese-kostnaderna tycks inte ha utnyttjats fullt ut. Med tanke på att ett relativt stort antal mandagar avsatts för projektkoordinering borde utrymme ha funnits även för organisering av en mera ekonomisk reseverksamhet. En stor del av anslagen disponeras för översättningar. Även i detta avseende finns anledning undersöka om inte billigare lösningar kan åstadkommas t.ex. genom att i större utsträckning anlita översättare i Ryssland.

3.11 Andra länder och internationella organ

Som framhållits under vissa avsnitt i det föregående förekommer samarbete mellan Ryssland och vissa andra länder och med olika internationella organisationer på statistikområdet främst Världsbanken och Eurostat. Även om vissa projekt är likartade har vi inte kunnat konstatera att dubbelarbete förekommer. På rysk sida är man av samma uppfattning.

4. Slutord

Av vad som framgått ovan har vi uppfattningen att statistikprojekten i nordvästra Ryssland ligger väl inom målen för Sida:s verksamhet och att SCB bedrivit ett gott arbete vid genomförandet. Vi rekommenderar att fortsatt stöd lämnas i första hand till fyra delaktiviteter nämligen

- företagsregister
- gemensam statistisk publikation avseende Barentsregionen
- genderstatistik och
- miljöstatistik

I anslutning till dessa aktiviteter bör möjlighet finnas till träning i administration och ledarskap.

SCB/GOSKOMSTAT:s anslagsframställningar har regelmässigt omfattat en kort period - oftast kortare än ett år. De har varit noggrant specificerade vad gäller de olika aktiviteterna; plats, ämne, tidpunkt, antal deltagare o.s.v. Trots den till synes goda planeringen och korta tidshorisonten har det visat sig svårt att tids- och ämnesmässigt genomföra planerna. Vi har sagt oss ha förståelse för viss flexibilitet i genomförandet av stödet. Men för att avlasta Sida under programperioden frekvent återkommande underhandsframställningar om tillstånd till ändrad medelsanvändning anser vi att besluten bör omfatta något längre tidsperioder och vara specificerade för varje enskilt delprojekt utan möjlighet att disponera medlen för annat ändamål. Sida:s prioriteringar måste helt klart vara vägledande för dispositionen av medlen. Att till varje pris förbruka anslagen får inte vara ett självändamål. För att ytterligare underlätta för Sida att följa upp projekten bör de avrapporteras i anslutning till programperiodens slut och nya projekt inte igångsättas förrän nytt beslut erhållits.

Bilaga 1.

**BEVILJADE BISTÅNDSPROJEKT TILL RYSSLAND INOM
STATISTIKOMRÅDET**

Första programmet (juni - sept. 1993), 348.000:- kr

1. Kurs i databasorienterad design av statistiska system

Utbildning under två veckor varav en i St Petersburg den 29 juni - 7 juli 1993 och en i Stockholm den 27 sept. - 7 okt. 1993 varvid översiktlig information lämnades om SCB:s statistikproduktion, databas-hantering, programvaruanvändning och tekniker för datafångst. Även lokala nätverk och kontors-rationalisering var ämnen för genomgångar.

Andra programmet (dec. 1993 - okt. 1994), 1.978.000:- kr

1. Kurs i i Stockholm den 16 - 21 jan. 1994 i ''Desktop Publishing (DTP), Publication Design and PageMaker''.

Praktiskt handhavande av mjuk- och hårdvara för DTP.

2. ADB-studier i Sverige den 1 - 5 mars 1994.

Introduktion i ämnet lokala nätverk - teori och praktiska övningar.

3. Ledarskapskurs i Stockholm den 28 - 31 mars 1994

Frågor om ledarskap i en statistikproducerande organisation.

4. Kurs i St Petersburg den 12 - 15 april 1994 i dokumentation av statistiska undersökningar samt mikrodata.

Uppföljning av tidigare kurs i databasdesign.

5. Konsultation i St Petersburg den 12 - 15 april 1994

Olika ''Data Base Management Systems'' (DBMS) och tänkbara utvecklingsvägar ifråga om verktyg och databasdesign.

6. Studier i Stockholm den 17 - 28 april 1994 av främst det svenska företagsregistret.

7. Studier i Stockholm den 15 - 19 maj 1994 av tekniker avseende insamling av företagsdata

8. Kurs i Pskov den 18 - 25 aug. 1994 i dokumentation av statistiska undersökningar.

9. DTP-seminarium i Murmansk den 5 - 9 sept. 1994

10. Ledarskapskurs i Stockholm den 17 - 21 okt. 1994

Fortsatt ledarskapsutbildning med tyngdpunkt i produktionsfrågor

Tredje programmet (sept. 1994 - okt. 1995), 2.830.000:-kr

1. Studiebesök i Sverige den 12 - 19 februari 1995 ang. det svenska företagsregistret.

Om datainsamling, undehåll av register, samarbetet med RSV, användningen av registret i urvalsundersökningar.

2. Arbetsmöte i St Petersburg den 27 febr. - 3 mars 1995 om publikationsverksamhet.

Praktiskt arbete med framställning av stommar till små regionala statistiska publikationer.

3. Ledarskapsutbildning i Stockholm den 5 - 12 mars 1995.

För regionala chefer i de fem regioner som tillkommit.

4. Seminarium i Stockholm den 2 - 9 april 1995 om miljöstatistikens organisation och innehåll

5. Seminarium i Syktyvkar den 24 - 28 april 1995 om hushållsundersökningar

Genomgång av behovet av en revision av den ryska hushållsundersökningen. Diskussion om svenska och internationella erfarenheter på detta område.

6. Uppföljningsseminarium i St Petersburg den 26 - 29 april 1995 ang. regionala statistiska publikationer i NW Ryssland

Det arbete som igångsatts under arbetsmöte i St Petersburg under febr/mars 1995 följdes upp. En gemensam publikation för de deltagande regionerna skulle produceras.

7. Seminarium i St Petersburg den 15 - 20 maj 1995 avseende svenskt lantbruksregister.

8. Seminarium i Moskva den 6 - 8 juni 1995 om urvalsdragning ur ett företagsregister

Deltagare uteslutande från Goskomstat i Moskva.

9. Studier i Sverige den 12 - 16 juni 1995 av. det svenska företagsregistret.

Problem kring datainsamling och registrering av företag, olika typer av företag, samarbetet med PRV samt dataflödet mellan olika myndigheter.

10. Seminarium i Moskva den 16 - 20 okt. 1995 om skydd för uppgiftslämnare samt andra lagstiftningsfrågor

Fjärde programmet (nov. 1995 - juli 1996), 4.274.000:- kr

1. Arbetsmöte i Stockholm den 8 - 15 okt. 1995 om statistiska publikationer.

Beslut om layout och innehåll i publikationerna.

2. Arbetsmöte i Syktyvkar den 22 - 28 okt. 1995 om hushållsundersökningar.

Genomgång av den ryska hushållsundersökningen.

3. Konsultation i Moskva den 30 okt. - 3 nov. 1995 om företagsregister.

Representativa urval ur ett företagsregister.

4. Seminarium i Stockholm den 19 - 24 nov. 1995 för kommittéchefer.

Personalutbildning och marknadsföring av information.

5. Arbetsmöte i St Petersburg den 27 nov. - 1 dec. 1995 om lantbruksregister.

6. Arbetsmöte i Stockholm den 10 - 15 dec. 1995 om hushållsundersökningar i Sverige.

7. Arbetsmöte i Stockholm den 18 - 23 febr. 1996 om statistiska publikationer.

Om en gemensam publikation, layout och marknadsföring.

8. Arbetsmöte i Örebro den 4 - 9 febr. 1996 rörande det svenska lantbruksregistret.

9. Arbetsmöte i Moskva den 19 - 23 febr. 1996 om företagsregister.

Identifiering av företag.

10. Studiebesök i Stockholm den 12 - 15 mars 1996 ifråga om personalutbildning.

11. Personalutbildning i Syktyvkar den 17 - 22 mars 1996 rörande hushållsundersökningar.

Träning i genomförande av en undersökning.

12. Arbetsmöte i St Petersburg den 25 - 27 mars 1996 om statistiska publikationer.

Om en gemensam publikation, omslag och layout.

13. Arbetsmöte i St Petersburg den 27 - 29 mars 1996 om genderstatistik

Planering av framställning av en pilotpublikation.

14. Arbetsmöte i Örebro/Stockholm den 22 - 28 april 1996 om statistiska publikationer.

PageMaker, layout samt produktion och marknadsföring.

15. Arbetsmöte i Moskva den 23 - 25 april 1996 i personalutbildning

16. Planeringsmöte i Moskva den 23 - 26 april 1996 rörande hushållsundersökningar.

Förbättringar av den ryska undersökningen.

17. Konsultation i Moskva den 23 - 26 april 1996 i administration.

Europeisk standard.

18. Arbetsmöte i St Petersburg den 13 - 15 maj 1996 rörande genderstatistik.

Beslut om innehållet i en pilotpublikation.

19. Konsultation i Pskov den 13 - 16 maj 1996 ifråga om lantbruksregistret.

Rekommendationer avseende förbättringar av det ryska registret.

20. Planeringsmöte i Stockholm den 20 - 24 maj 1996 om hushållsundersökningar.

Förbättringar av den ryska undersökningen.

21. Ledarskapsträning i Stockholm den 2 - 7 juni 1996

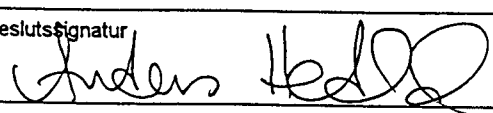
Kvalitetsaspekter på statistikproduktion.

Tillägg till fjärde programmet, (nov. 1995 - juli 1996)
884.000:- kr

1. Seminarium i Moskva den 9 - 12 april 1996 om befolkningsregister.

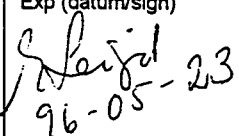
Metoder för befolkningsregistrering och användning av befolkningsregister för statistikproduktion. Befolkningsregistren i Sverige, Finland och Danmark diskuterades som utgångspunkt för ett befolkningsregister i Ryssland.

2. Seminarium i Stockholm den 10 - 14 juni 1996 om befolkningsregister.

Avdelning Sida-Öst		Beslutsdatum	96-05-21
		Avd/Enhet/Beslut nr	137-96
		Diarienummer	Öst-1996-0289
Enhet ERO		Beslutande Anders Hedlund	
Föredragande Marianne Hultberg		Besluts Signatur 	
Närvarande		Samråd	

1. Konto 53411,53421	2. Org enhet 7615	3. FU 40	4. Delinsats	5. Activ	6. Kontospec.
-------------------------	----------------------	-------------	--------------	----------	---------------

Biståndsform 01	Stödform 100	Mottagarland 1753	Näringsgren	Org nr 9999	Typ av org	Tema 1	Tema 2	Tema 3	Tema 4	Tema 5
--------------------	-----------------	----------------------	-------------	----------------	------------	--------	--------	--------	--------	--------

Delges/åtgärd Avdelningen/enheten (orig) GK St Petersburg, Amb Moskva		GD, SH, AH, PH, UL, ES UD/IU4	Exp (datum/sign) 96-05-23
--	--	----------------------------------	--

Ärende (ev enl bif PM o d) och beslut

REGISTRERAD

Utvärdering av statistikprojektet i NV Ryssland

Land: Ryssland (Moskva, St Petersburg, Archangelsk/Komi, Murmansk)
 Sektor: Statistik
 Svensk part: ANCOS AB, Konsulten Lennart Grenstedt
 Tid: 4 veckor. Rapport lämnas senast i oktober 1996
 Sidas insats: 145 000 kronor
 Budgetår: 1995/96

Beslut

att disponera 145 000 kronor ur anslaget G1, tekniskt samarbete, budgetåret 1995/96.

Beslutspromemoria:**1. Bakgrund**

I samarbete med den federala ryska statistikmyndigheten Goskomstat och de regionala statistikkommittéerna i nordvästra Ryssland har Statistiska Centralbyrån genomfört ett antal insatser avseende statistiska publikationer, företagsregister, miljöstatistik, hushållsundersökningar med mera.

Den första delaktiviteten startade år 1993 och avsåg kursverksamhet och praktiskt arbete med publikationer bl.a. med inriktning på ekonomisk statistik från nordvästra Ryssland. En prototyp för företagsregister har etablerats i berörda regioner och vidare har informerats om svenska erfarenheter av framställning av miljöstatistik. Under 1995/96 fortsatte insatserna och utvidgades till att även omfatta jordbruksstatistik, könsuppdelad statistik och utbildning i frågor rörande administration och ledarskap.

Den sociala utslagningen i dagens Ryssland har accentuerat behovet av att bygga upp ett fungerande socialt skyddsnät. Som underlag för detta krävs bl.a. ett befolkningsregister. En första insats inom detta område har igångsatts under år 1996.

BITS respektive Sida-Öst har givit stöd åt nedanstående projekt på statistikområdet, uppgående till totalt 10 314 000 kr:

Databashantering och systemdesign (maj 1993)	348 000
Företagsstatistik, lokala nätverk, desktop publishing (dec 1993)	1 978 000
Företagsstatistik m m	2 830 000
Företags- och jordbruksstatistik samt hushållsundersökningar	4 274 000
Befolkningsstatistik (jan 1996)	884 000

2. Uppdraget

Sida har beslutat låta utvärdera Statistiska Centralbyråns insatser i Ryssland. För utvärderingen anlitas ANCOS AB (556229-5120) inom vars ram direktör Lennart Grenestedt skall utföra arbetet. Uppdraget skall utföras på högst fyra veckor, varav cirka en vecka i Ryssland med besök i Moskva, St Petersburg, Archangelsk/Komi och Murmansk. En rapport skall vara Sida tillhanda senast den 15 oktober 1996. Rapporten skall belysa bl.a. följande frågor:

Stödinsatserna i ett övergripande perspektiv

* Hur passar insatserna in i öststödet övergripande mål: att främja en demokratisk utveckling, marknadsekonomi, omsorg om miljön samt jämställdhet mellan könen.

Stödinsatserna i förhållande till uppsatta mål

- * I vilken omfattning har uppsatta mål och förväntade resultat uppnåtts? Eventuella avvikelser skall anges och bedömas från angelägenhetssynpunkt.
- * Har stödinsatserna ifråga om publicering av statistik lett till fortsatt produktion i egen regi? Är överlämnad hård- och mjukvara alltfjämt användbar?
- * Är prototypen för företagsregister färdigutvecklad och möjlig att implementera? Är ansvariga myndigheter beredda att låta införa ett sådant register? Tidaspekter?
- * Hur långt har arbetet med att ta fram en förbättringsplan för det ryska lantbruksregistret kommit? Intresset från myndigheternas sida? Problem som kan behöva penetreras ytterligare?
- * Har studierna av de ryska hushållsundersökningarna och jämförelserna med svenska förhållanden lett fram till en uppfattning om möjligheterna att på frivillig väg åstadkomma undersökningar med acceptabel kvalitet?
- * Erfarenheter från ledarskapsträningen inom respektive statistikområde.

Fortsatt samarbete

- * Vilken prioritering bör ske mellan de statistikområden som hittills berörts vid eventuella fortsatta insatser i Ryssland? I denna bedömning bör även det helt nyligen påbörjade arbetet med befolkningsstatistik vägas in.
- * Skall arbetet främst inriktas på stödfunktioner såsom datatekniska hjälpmedel, ledning och administration eller mot direkt produktion?
- * Bör tyngdpunkten förskjutas mot övergripande lagstiftning och centrala direktiv istället för fältarbete?
- * Föreligger möjligheter att samordna de svenska insatserna med motsvarande från andra länder eller internationella organ?

3. Kostnader

Kostnaderna för utvärderingen beräknas till 145 000 kr varav 80 000 kr i arvode och 65 000 kr i omkostnader.

Budget för utvärdering av utvecklingssamarbete på statistikområdet**Arvode:**

Arvode, 4 veckor à 20 000 kronor	80 000
----------------------------------	--------

Omkostnader:

Tolkning	7 dagar à 1 000 kronor	7 000
----------	------------------------	-------

Översättning av rapport till ryska ca 30 sidor à 800 kr	24 000
---	--------

Flyg Stockholm-Luleå-Murmansk-Archangelsk t.o.r. med transfer	8 200
--	-------

Flyg Stockholm-Moskva-Syktvkar-St Petersburg-Stockholm	7 300
--	-------

Logi	7 nätter	9 000
------	----------	-------

Traktamente, Moskva 2 à 675,- + övr landet 6 à 445,-	4 020
--	-------

Oförutsett	5 480
------------	-------

Summa omkostnader:	65 000
---------------------------	---------------

Totalt:	145 000
----------------	----------------

Sida Evaluations - 1995/96

- 95/1 Educação Ambiental em Moçambique. Kajsa Pehrsson
Department for Democracy and Social Development
- 95/2 Agitators, Incubators, Advisers - What Roles for the EPU's? Joel Samoff
Department for Research Cooperation
- 95/3 Swedish African Museum Programme (SAMP). Leo Kenny, Beata Kasale
Department for Democracy and Social Development
- 95/4 Evaluation of the Establishing of the Bank of Namibia 1990-1995. Jon A. Solheim, Peter Winai
Department for Democracy and Social Development
- 96/1 The Beira-Gothenburg Twinning Programme. Arne Heileman, Lennart Peck
The report is also available in Portuguese
Department for Democracy and Social Development
- 96/2 Debt Management. (Kenya) Kari Nars
Department for Democracy and Social Development
- 96/3 Telecommunications - A Swedish Contribution to Development. Lars Rylander, Ulf Rundin et al
Department for Infrastructure and Economic Cooperation
- 96/4 Biotechnology Project: Applied Biocatalysis. Karl Schügerl
Department for Research Cooperation
- 96/5 Democratic Development and Human Rights in Ethiopia. Christian Åhlund
Department for East and West Africa
- 96/6 Estruturação do Sistema Nacional de Gestão de Recursos Humanos. Júlio Nabais, Eva-Marie Skogsberg, Louise Helling
Department for Democracy and Social Development
- 96/7 Avaliação do Apoio Sueco ao Sector da Educação na Guiné Bissau 1992-1996. Marcella Ballara, Sinesio Bacchetto, Ahmed Dawelbeit, Julieta M Barbosa, Börje Wallberg
Department for Democracy and Social Development
- 96/8 Konvertering av rysk militärindustri. Maria Lindqvist, Göran Reitberger, Börje Svensson
Department for Central and Eastern Europe
- 96/9 Building Research Capacity in Ethiopia. E W Thulstrup, M Fekadu, A Negewo
Department for Research Cooperation
- 96/10 Rural village water supply programme - Botswana. Jan Valdelin, David Browne, Elsie Alexander, Kristina Boman, Marie Grönvall, Imelda Molokomme, Gunnar Settergren
Department for Natural Resources and the Environment
- 96/11 UNICEF's programme for water and sanitation in central America - Facing new challenges and opportunities. Jan Valdelin, Charlotta Adelstål, Ron Sawyer, Rosa Núnes, Xiomara del Torres, Daniel Gubler
Department for Natural Resources and the Environment
- 96/12 Cooperative Environment Programme - Asian Institute of Technology/Sida, 1993-1996. Thomas Malmqvist, Börje Wallberg
Department for Democracy and Social Development
- 96/13 Forest Sector Development Programme - Lithuania-Sweden. Mårten Bendz
Department for Central and Eastern Europe
- 96/14 Twinning Programmes With Local Authorities in Poland, Estonia, Latvia and Lithuania. Håkan Falk, Börje Wallberg
Department for Central and Eastern Europe
- 96/15 Swedish Support to the Forestry Sector in Latvia. Kurt Boström
Department for Central and Eastern Europe

- 96/16 Swedish Support to Botswana Railways. Brian Green, Peter Law
Department for Infrastructure and Economic Cooperation
- 96/17 Cooperation between the Swedish County Administration Boards and the Baltic Countries. Lennart C G Almqvist
Department for Central and Eastern Europe
- 96/18 Swedish - Malaysian Research Cooperation on Tropical Rain Forest Management. T C Whitmore
Department for Research Cooperation, SAREC
- 96/19 Sida/SAREC Supported Collaborative Programme for Biomedical Research Training in Central America. Alberto Nieto
Department for Research Cooperation, SAREC
- 96/20 The Swedish Fisheries Programme in Guinea Bissau, 1977-1995. Tom Alberts, Christer Alexanderson
Department for Natural Resources and the Environment
- 96/21 The Electricity Sector in Mozambique, Support to the Sector By Norway and Sweden. Bo Andreasson, Steinar Grongstad, Vidkunn Hveding, Ralph Kårhammar
Department for Infrastructure and Economic Cooperation
- 96/22 Svenskt stöd till Vänortssamarbete med Polen, Estland, Lettland och Litauen. Håkan Falk, Börje Wallberg
Department for Central and Eastern Europe
- 96/23 Water Supply System in Dodota - Ethiopia. Bror Olsson, Judith Narrowe, Negatu Asfaw, Eneye Tefera, Amsalu Negussie
Department for Natural Resources and the Environment
- 96/24 Cadastral and Mapping Support to the Land Reform Programme in Estonia. Ian Brook
Department for Central and Eastern Europe
- 96/25 National Soil and Water Conservation Programme - Kenya. Mary Tiffen, Raymond Purcell, Francis Gichuki, Charles Gachene, John Gatheru
Department for Natural Resources and the Environment
- 96/26 Soil and Water Conservation Research Project at Kari, Muguga - Kenya. Kamugisha, JR, Semu, E
Department for Natural Resources and the Environment
- 96/27 Sida Support to the Education Sector in Ethiopia 1992-1995. Jan Valdelin, Michael Wort, Ingrid Christensson, Gudrun Cederblad
Department for Democracy and Social Development
- 96/28 Strategic Business Alliances in Costa Rica. Mats Helander
Department for Infrastructure and Economic Cooperation
- 96/29 Support to the Land Reform in Lithuania. Ian Brook, Christer Ragnar
Department for Central and Eastern Europe
- 96/30 Support to the Land Reform in Latvia. Ian Brook, Christer Ragnar
Department for Central and Eastern Europe
- 96/31 Support to the Road Sector in Estonia. Anders Markstedt
Department for Central and Eastern Europe
- 96/32 Support to the Road Sector in Latvia. Anders Markstedt
Department for Central and Eastern Europe
- 96/33 Support to the Road Sector in Lithuania. Anders Markstedt
Department for Central and Eastern Europe
- 96/34 Support to the Maritime Sector in Latvia. Nils Bruzelius
Department for Central and Eastern Europe
- 96/35 Sida/SAREC's Marine Science Programs. Jan Rudengren, Per Brinck, Brian Davy
Department for Research Cooperation, SAREC

- 96/36 Support to the Development of Civil Aviation Administration in the Baltic States. Johan Svenningsson
Department for Central and Eastern Europe
- 96/37 The Opening of the two Road Sectors in Angola. C H Eriksson, G Möller
Department for Infrastructure and Economic Cooperation

SWEDISH INTERNATIONAL DEVELOPMENT COOPERATION AGENCY

S-105 25 Stockholm, Sweden

Tel: +46 (0)8-698 50 00. Fax: +46 (0)8-20 88 64

Telegram: sida stockholm. Postgiro: 1 56 34-9

E-mail: info@sida.se. Homepage: <http://www.sida.se>